

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

PRIPREMA PROJEKATA

MASTERCLASS

David Lyth, MISP IPA 2010

Beograd, 29. maj 2013.

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

SADRŽAJ

- **TEORIJA I PRAKSA U PRIPREMI PROJEKATA – STUDIJE IZVODLJIVOSTI**
- **ORGANIZACIJA REALIZACIJE – STUDIJE IZVODLJIVOSTI I PROJEKTNI CIKLUS**

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

STUDIJA IZVODLJIVOSTI..... **ZAŠTO** ?

- Unaprediti kvalitet razvojne pomoći EK na sledeći način:
 - Projektne ideje su u skladu sa razvojnim prioritetima partnera i EK
 - Značaj
 - Izvodljivost
 - Efikasnost
 - Delotvornost
 - Očekivani uticaj
 - Ciljevi

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme
●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave
●●● Gradimo zajedno za budućnost

STUDIJE IZVODLJIVOSTI – ZAKONSKI KONTEKST

Član 114, srpski Zakon o planiranju i izgradnji

“Studijom opravdanosti određuje se naročito prostorna, ekološka, društvena, finansijska, tržišna i ekonomska opravdanost investicije za izabrano rešenje, razrađeno idejnim projektom, na osnovu koje se donosi odluka o opravdanosti ulaganja.

Studija opravdanosti sadrži idejni projekat iz člana 118. ovog zakona.”

Regulativa br. 2630 o sadržaju, obimu i stavu prethodnih studija i studije izvodljivosti za izgradnju objekata, Službeni glasnik Republike Srbije br. 80 od 20. septembra 2005. godine.

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

STUDIJE IZVODLJIVOSTI - OSNOVE

- Principi i pravila navedeni u najnovijoj direktivi EK, a posebno u dokumentu o smernicama objavljenog od strane Generalnog direktorata za regionalnu politiku EK (DG Regio) "Vodič za analizu troškova i koristi investicionih projekata u okviru strukturnih fondova, kohezionog fonda i predpristupnog instrumenta", jun 2008.
- EK DG Regio, "Radni dokument 4: Smernice o metodologiji za sprovođenje analiza troškova i koristi"
- EZ "Uredba 1083/2006 Uredba Saveta br. 1083/2006 kojom se utvrđuju opšte odredbe o Evropskom fondu za regionalni razvoj, Evropskom socijalnom fondu i Kohezionom fondu" + izmene i dopune

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

STUDIJA IZVODLJIVOSTI - OBIM

FAZA 1 – PROCENA POTREBA

FAZA 2 – IDENTIFIKACIJA TEHNIČKIH OPCIJA

FAZA 3 – IDENTIFIKACIJA TEHNIČKIH OPCIJA

FAZA 4 – INSTITUCIONALNA PITANJA

FAZA 5 – MOGUĆNOSTI FINANSIRANJA

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

FAZA 1 – PROCENA POTREBA

- Uskladenost projekta sa strateškim dokumentima
- Ključne zainteresovane strane i ciljne grupe
- Jasna i strukturalna analiza problema
- Jasni i koherentni ciljevi projekta (output)

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

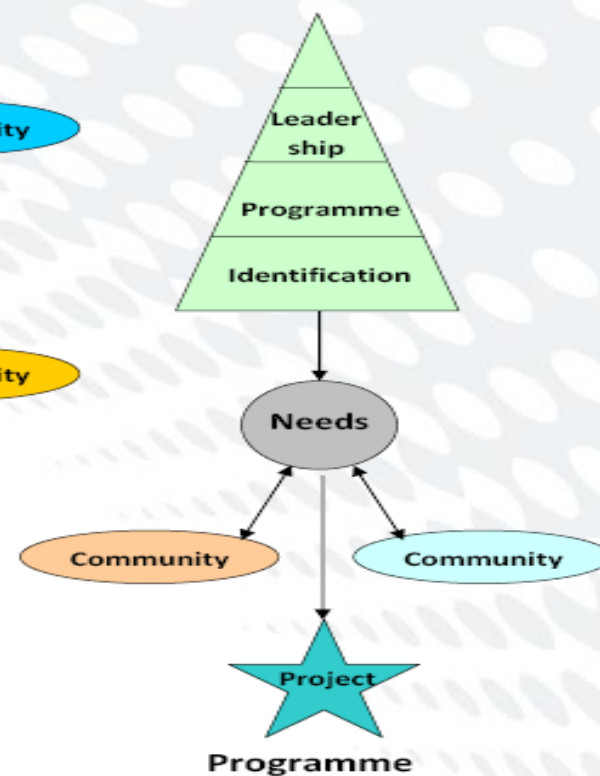
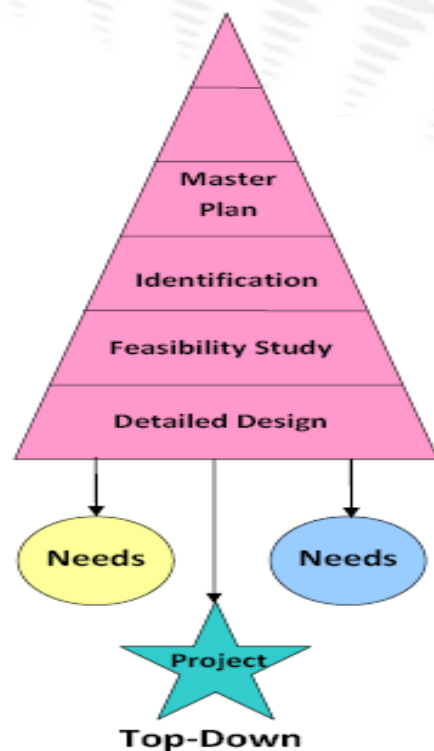
Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

PRISTUP PROCENI POTREBA

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme
●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave
●●● Gradimo zajedno za budućnost

PROCENA POTREBA

- **Ljudi kao glavni prioritet projekta**
- **Potrebno je odlučno vođstvo i usmeravanje projekta**
- **Potrebno je dobiti podršku sa državnog nivoa**
- **Neophodni su unapređeni kapaciteti rukovodioca projekta**
- **Dobro upravljanje je ključno**
- **Neki nedostaci pristupa od “dna ka vrhu”**
- **Ovaj pristup je prihvatila većina međunarodnih finansijskih institucija (EU, EBRD, EIB, WB, KfW)**
- **MISP je projektно orjentisana podrška**

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

PROCENA POTREBA

- Prvi uslov je da “procena potreba” pokaže da potreba ili zahtev postoje.
- Potrebe se predviđaju prema trenutnim zahtevima, demografskim prognozama i ekonomskom rastu.
- Zahtevi se prilagođavaju promenama u ponašanju potrošača vode/proizvođača otpada i promenama u politici i zakonodavstvu.

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

PROCENA POTREBA

- **DUGOROČNI CILJEVI** projekta moraju biti jasni i merljivi (npr. odgovarajući sistem za sakupljanje otpadnih voda; kanalizacija u skladu sa novim i važećim standardima).
- **KRATKOROČNI CILJEVI** projekta, koje treba postići nakon njegove implementacije, moraju biti vidljivi, merljivi i prepoznatljivi (npr. ukupna ciljna populacija; količina tretiranih otpadnih voda; broj priključenih domaćinstava, itd.)

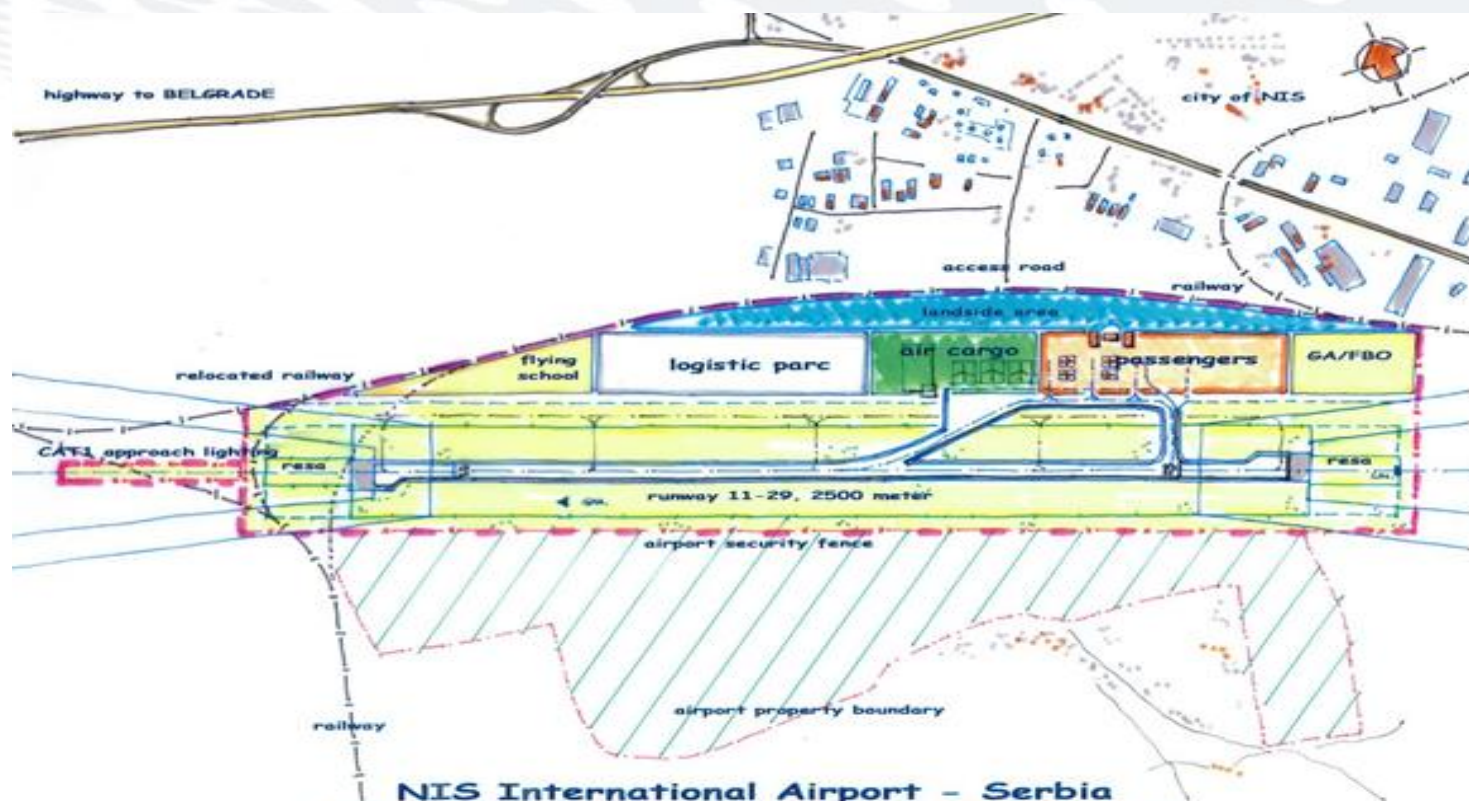
An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

Gradimo zajedno za budućnost

NIS International Airport - Serbia
preliminary development plan - first phase

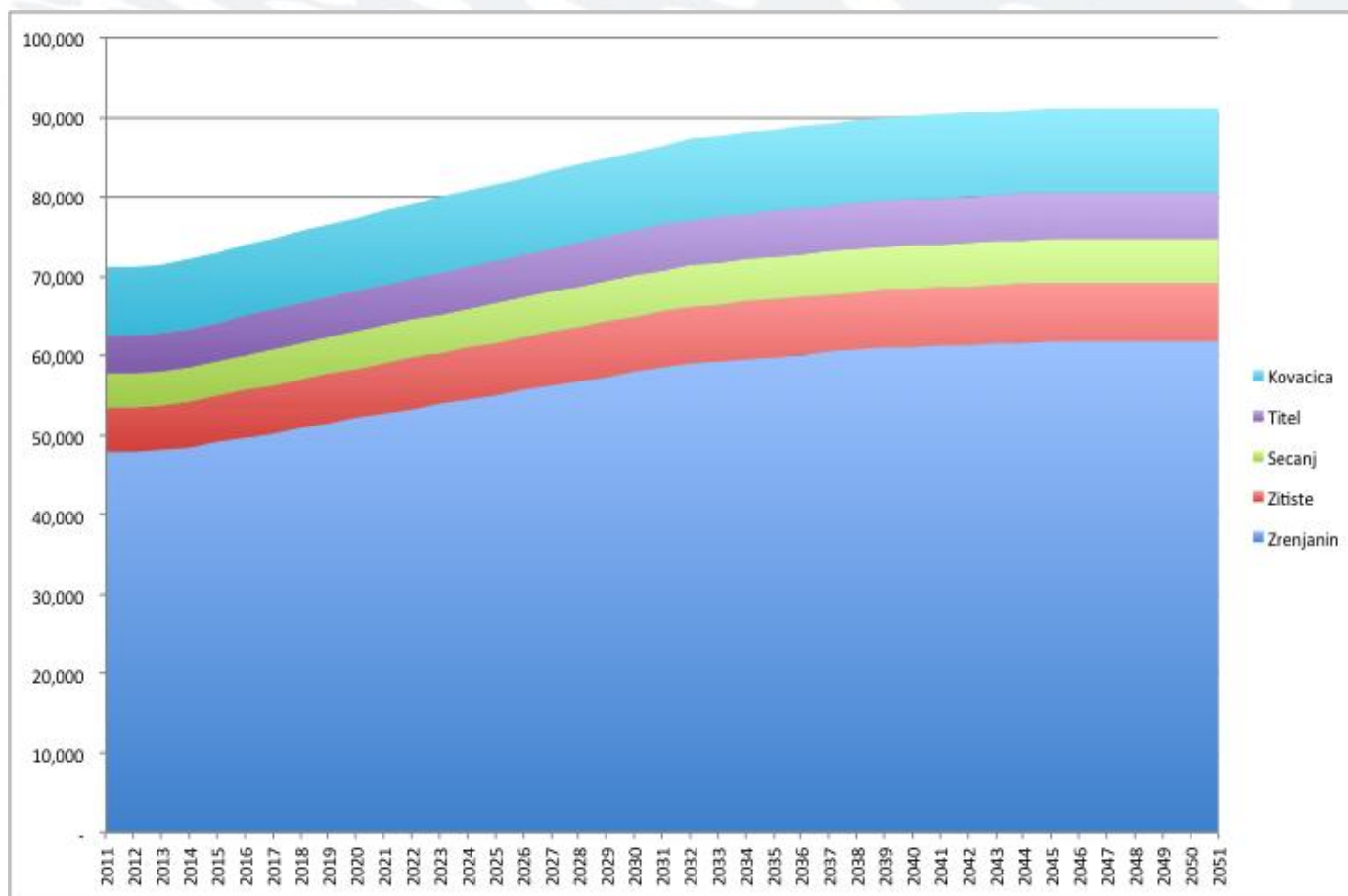
An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme
●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave
●●● Gradimo zajedno za budućnost

FAZA 2 – IDENTIFIKACIJA TEHNIČKIH OPCIJA

- Identifikovati **alternativna tehnička rešenja**
- Proceniti stepen **usklađenosti sa potrebama projekta**
- Ustanoviti **troškove** (kapitalne i operative)
- Inicijalno poređenje **uticaja na životnu sredinu**

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

ANALIZA OPCIJA

- **Analiza opcija je obavezni deo studije izvodljivosti**
- **Potrebno je razmotriti različite opcije:**
 - Opis opcija
 - Procena opcija
 - Rangiranje opcija (Analiza višestrukih kriterijuma)
 - Izbor optimalne opcije
 - Opravdanje za optimalnu opciju
- **Procena i poređenje bi trebalo da obuhvate: tehničke faktore; faktore zaštite životne sredine; investicione troškove; ekonomske faktore (npr. O&M); i organizacione faktore**

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

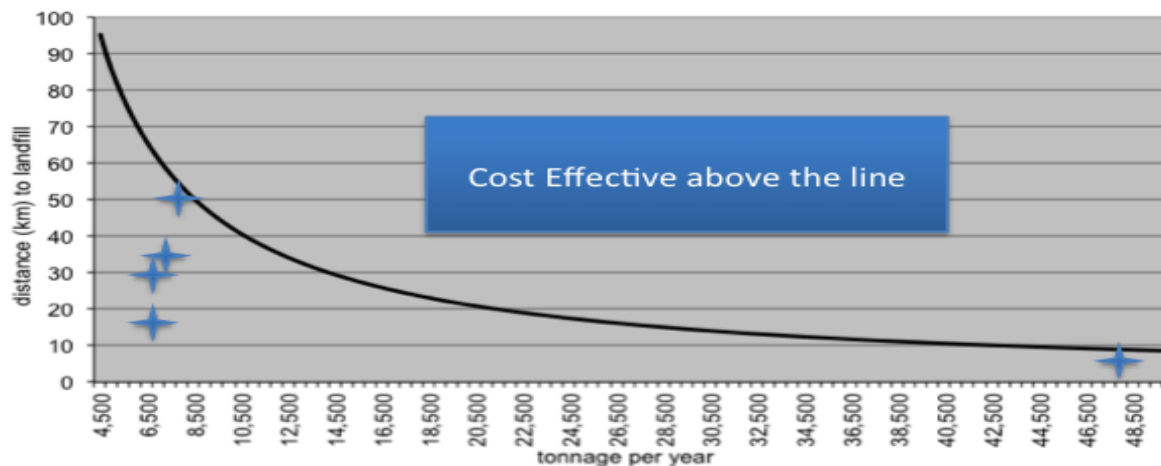
Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

Gradimo zajedno za budućnost

PRAKTIČNI PRIMERI

- Zrenjanin RUO: Opciona analiza je sprovedena za sisteme - sakupljanja (vozila, kontejneri, transfer stanice, sistemi za reciklažu), preradu, reciklažu, obradu i odlaganje
- Opcije za određivanje lokacije sanitarne deponije razmatrane na osnovu procene strateških, lokalnih i lokacijskih parametara

Da li je transfer
stanica
potrebna?

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

FAZA 3 – INSTITUCIONALNA PITANJA

- Pitanja **institucionalnog kapaciteta** i stepen odgovornosti lokalnog nivoa
- **Lekcije naučene** iz iskustva
- **Strateške opcije** i poželjna strategija sprovođenja
- Okvirne **aktivnosti** za postizanje ciljeva projekta
- **Praćenje** rezultata i sistem **odgovornosti**
- Predloženi način **upravljanja/koordinacije**
- Podrška **jačanju institucionalnih kapaciteta** i odgovornosti na lokalnom nivou
- Identifikovati rizike i izraditi **plan upravljanja rizikom**

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

FAZA 4 – FINANSIJSKA I EKONOMSKA PITANJA

- Da li je projekat vredan finansiranja – da li ima dodatnu vrednost za društvo? Ako nema, treba ga prilagoditi ili odbaciti. Ako ima:
- Da li mu je potrebna pomoć EU – da li bi bio finansijski izvodljiv bez podrške EU (finan.sredstava)? Ako je pomoć potrebna, koliko bi trebalo da iznosi donacija EU?
- “Cost Benefit” analiza je neophodna da bi se opravdala potreba društva za projektom (ekonomska analiza i procena rizika)
- Dokazati neophodnost finansijske pomoći (finansijska analiza i procena rizika)
 - Utvrditi iznos nedostajućih sredstava – iznos donacije EU i pokazatelji isplativosti
 - Izraditi finansijski plan
 - Utvrditi održivost projekta

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

FAZA 4 – FINANSIJSKA I EKONOMSKA PITANJA

➤ Finansijska analiza:

- Finansijski troškovi (gotovinski rashod) i finansijski prihodi (gotovinski prihodi)
- Analiza diskontovanog gotovinskog toka se vrši radi identifikacije najjeftinije opcije za postizanje ciljeva projekta; izračunati iznos cena usluge koji će pokriti sve troškove, finansijske parametre i donaciju EU

➤ Ekonomska analiza:

- Izračunati troškove i utvrditi korist za društvo (ova analiza vrednuje pretpostavljene mogućnosti i ostvarene mogućnosti)
- Analiza diskontovanog gotovinskog toka se vrši radi poredjenja koristi i troškova projekta kako bi se utvrdilo da li on ima dodatnu vrednost za društvo)

An EU funded project
Projektat finansira Evropska unija

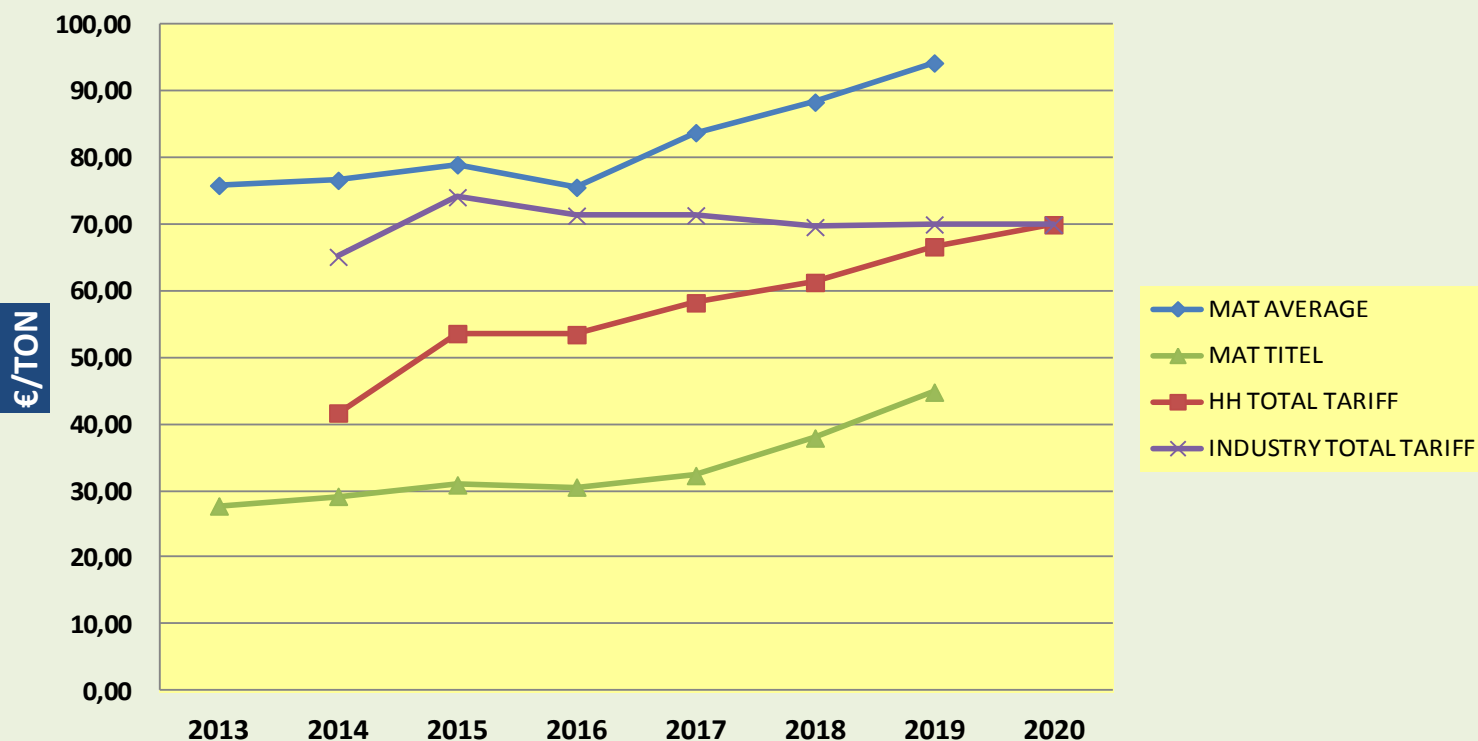
Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

RECOMMENDED RANGE OF THE MAT

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

Gradimo zajedno za budućnost

PRIMER PLANA FINANSIRANJA

Izvor finansiranja	Vrednost investicije (trenutna cena, EUR)	Procenat %
Bespovratna sredstva EU	12,389.047	60.17%
Bespovratna sredstva centralne/regionalne vlade	0	0%
Zajam	3,000,000	14.57%
Lokalni budžet (budžet opštine)	5,202.357	25.26%
Ostalo	0	0%
Ukupno	20,591,404	100%

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

FAZA 5 – PLAN SPROVOĐENJA

- **Institucionalna stabilnost**
- **Efikasnost i delotvornost korisnika**
- **Uključivanje korisnika u odluke o infrastrukturi**
- **Srednjoročni ugovori o finansiranju**
- **Nezavisnost korisnika**
- **Dobra opštinska uprava**
- **Institucionalne promene će biti neophodne**
- **Jasno definisane odgovornosti i obaveze svih zainteresovanih strana – ključni rizici**
- **Posmatrati tehničku podršku kao komponentu projekta**

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

SPROVOĐENJE STUDIJE IZVODLJIVOSTI

- Aktivni korisnici, zainteresovane strane i konsultanti/projektanti – operativne/radne grupe
- Organizacija sprovođenja projekta utvrđena i u funkciji za sve učesnike na projektu
- Ključni problemi rešeni:
 - vlasništvo nad zemljom;
 - dozvole i odobrenja;
 - institucionalne/organizacione strukture – regionalna JKP/zajedničke kompanije – Međuopštinski sporazumi, itd.

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme
●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave
●●● Gradimo zajedno za budućnost

AKCIONI PLANOVI

- **Pripremljen akcioni plan za sprovođenje studija izvodljivosti. Ključne faze obuhvataju:**
 - **Analizu učesnika i njihovu uključenost u čitav proces – korisnik(-ci); ključni učesnici (na lokalnom i republičkom nivou) – Radna grupa**
 - **Upravljanje projektnim aktivnostima i protok informacija**
 - **Procenu mogućnosti i odluka korisnika i ključnih učesnika**
 - **Pripremu osnovne dokumentacije**
 - **Poboljšanje kapaciteta korisnika**

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme
●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave
●●● Gradimo zajedno za budućnost

KLJUČNI FAKTORI ZA USPEŠAN PROJEKAT

- Uspostavljanje jasnog i obavezujućeg institucionalnog okvira
- Kofinansiranje realno struktuirano i obezbeđeno
- Proces utvrđivanja izvodljivosti dogovoren i odobren
- Projektna/tehnička dokumentacija (idejni projekat, EIA, glavni projekat, itd.) dogovorena i finansirana
- Izdavanje dozvola i odobrenja u toku
- Sprovođenje kroz efikasno JKP/regionalno JKP
- Tehnička podrška tokom čitavog procesa

An EU funded project
Projekat finansira Evropska unija

Municipal Infrastructure Support Programme

●●● Building together for the future

Program podrške razvoju infrastrukture lokalne samouprave

●●● Gradimo zajedno za budućnost

PITANJA I POMOĆ

David Lyth

Programming and Project Preparation, MISP IPA 2010

+381 63 4520 79

dlyth@misp-serbia.rs

www.misp-serbia.rs

Hvala Vam na pažnji!